

Svärtlöner bakom Klüfts stjärnglans

Svenska friidrottsförbundet sponsras av Reebok. Carolina Klüft gör sina magiska hopp i sportjättens skor. Tänk om, friidrottsförbundet och Klüft. Fyra fackliga representanter uppmanar idag alla konsumenter att sätta press på sportklädesindustrin. – Det är hög tid att vi försäkrar oss om att våra olympier kan bära kläder som tillverkats under rättvisa villkor, skriver de på Aftonbladet Debatt. I dag släpps en rapport som pekar ut de dåliga arbetsvillkoren hos stora märken som Reebok, Adidas, Puma och Fila. Samtidigt startar kampanjen Rena Kläder som vill få oss att tänka efter innan vi köper.

I sommar kommer några av världens bästa idrottare att samlas i Aten för att gjuta liv i den olympiska drömmen. De kommer att bära kläder från några av de största märkesföretagen. Ett OS är en av de viktigaste perioderna för sportklädesmarknaden. Enligt uppgifter för år 2002 är den värd över 58 miljarder dollar.

Men om man skrapar bort glittret från spelen och går bakom fasaden till de globala sportklädestillverkarnas reklamkampanjer, hittar man en helt annan historia.

Berättelserna om tillverkningen av sportkläder handlar ofta om kränkningar av löntagarnas rättigheter, långa arbetsdagar för svärtlöner och förskräckliga arbetsvillkor.

Den globala fackföreningsrörelsen, Oxfam och Clean Clothes Campaign inleder i dag en gemensam kampanj för att blottlägga dessa kränkningar och se till att grundläggande arbetslivsnormer respekteras inom den här sektorn och hela världen.

(www.renaklader.org/playfair).

I rapporten "Play Fair at the Olympics", som släpps i dag i anslutning till kampanjstarten, framgår det att vägen från fabriken till de färdiga sportkläderna på olympiaden är nerlusad med vittnesmål om usla arbetsvillkor, inlåsning i fabriker och avskedanden av arbetare som engagerar sig fackligt.

Det är just rätten att bilda och ansluta sig till fackföreningar som är en av de största utmaningarna inom tillverkningen av sportkläder. Globala märkesföretag och deras underleverantörer borde välkomna fackliga organisationer på arbetsplatserna.

Märkesföretagen hävdar att man inte har något att dölja och att man tar ett stort socialt ansvar. Men på alla fyra fabriker som undersöktes för rapporten i Turkiet, förbjöds arbetarna att organisera sig fackligt. Fabrikerna tillverkar åt kända varumärken som Lotto, Fila, Puma och Kappa.

De flesta som drabbas av dessa urusla arbetsvillkor är kvinnor. De tvingas till långa arbetsdagar för svärtlöner som kännetecknar branschen.

En 21-årig kvinna berättade: "I juni och juli 2003 arbetade vi på min sömnadsavdelning från sju på morgonen till fyra morgonen därpå, på grund av en stor beställning från Reebok. Vi fick gå hem i omkring sju timmar, men måste sedan vara tillbaka på fabriken klockan elva på morgonen för att fortsätta arbeta till tio på kvällen."

Genomsnittspriset på sportskor i USA har fallit från 41 dollar år 1997 till 36 idag. De som drabbas av prispressen blir de anställda i änden på leverantörskedjan.

Fabrikscheferna tvingar dem att arbeta hårdare för att tillverka mer på kortare tid och för mindre pengar. Sexuella trakasserier är också ofta en del av vardagen. Industrin kan inte få fortsätta okontrollerat. Arbetsvillkoren kommer att bli ännu sämre, så länge märkesföretagen inte slutar klämma åt sina underleverantörer så hårt och om inte de anställda tillåts organisera sig.

Det är hög tid att vi försäkrar oss om att våra olympier, och de miljontals andra som köper sportkläder, kan bära kläder som tillverkats under rättvisa villkor, där arbetsnormer respekteras och utan utnyttjad arbetskraft. Vi menar att märkesföretagen borde göra affärer på ett sätt som garanterar att leverantörerna har möjlighet att respektera internationellt erkända arbetsnormer. De internationella arbetsnormerna innebär rätt till en lön man kan leva på, människovärdiga arbetstider utan obligatorisk övertid och en trygg och hälsosam arbetsplats utan trakasserier.

I sina kontakter med leverantörerna måste sportklädesföretagen tydligt göra klart att respekten för rätten att bilda och gå med i fackföreningar och driva kollektiva förhandlingar är avgörande, om arbetsvillkoren skall kunna förbättras. Det är inte acceptabelt att dessa rättigheter urholkas.

Överraskande nog har den olympiska rörelsen, och i synnerhet Internationella olympiska kommittén, svurit sig fri från ansvar på den här punkten. De har istället lagt den största bördan på de nationella olympiska kommittéerna. IOK borde på nytt bekräfta sitt löfte om att bevara människans värdighet genom att i sina stadgar och avtal om licenser och sponsring kräva att sportklädesindustrin respekterar internationella arbetsnormer.

Vi som konsumenter måste också bidra. Välj med förnuft och ställ hårda krav på att få veta under vilka villkor er favoritprodukt tillverkades. Öppenhet är av största vikt, så att vi vet om sportklädestillverkarna verkligen lever upp till sina etiska åtaganden.

Fotnot: FFI har 233 medlemsorganisationer med 151 miljoner löntagare som medlemmar i 152 länder och regioner över hela världen. Rena Kläder är ett samarbete mellan nio ungdoms- och solidaritetsorganisationer samt fackförbund och arbetar för att påverka konsumenter och företag att agera för en genomgripande förbättring av konfektionsindustrin.

Guy Ryder
Generalsekreterare i Fria fackföreningsinternationalen FFI
Wanja Lundby-Wedin
LO-ordförande
Sture Nordh
TCO-ordförande
Joel Lindefors
Rena Kläder
Publicerad: 2004-03-04